

SCRIPTOR:

Vart tog då pedagogiken vägen?

En erfaren lärarutbildare ger här den skrämmande bilden av hur de blivande lärarnas utbildning i pedagogik går till. Man diskuterar i oändlighet för diskussionens egen skull och litteraturlista i ämnet saknas. Många av eleverna vid lärarhögskolorna delar inte den starkt vänsterstyrande riktningen. Trots detta opponerar de sig tyvärr inte.

En lärarutbildning är avslutad – den bistra, realistiska, efterlängtade verkligheten, dvs härvidlag yrkesutövningen tar vid. Men vart hade då pedagogiken tagit vägen, den som skulle vara ett av de främsta stöden i det praktiska arbetet? Enligt Nordisk Familjebok av helt acceptabel årgång skulle ämnet pedagogik vara "vetenskapen om uppfostran i vidsträckt bemärkelse ... Dock bör alltid hållas i sikte, att de bidrag, som andra vetenskaper lämna till pedagogiken, här tjäna ett strängt fasthållet enhetligt syfte, det att belysa och, låt vara i relativ och tidsbestämd mening, lösa uppfostrans svåra problem. Det är denna enhetliga inriktning, som gör pedagogiken till en självständig vetenskap".

Jag minns den första pedagogiklektionen i lärarutbildningen för ett ytterst begränsat antal år sedan. Någon djärv i gruppen dristade sig till att fråga vad ämnet pedagogik stod för och hur det var tänkt att man skulle börja ge sig i kast med studierna. Intresset var stort. Det är inte enbart uppslagsböcker, som befattar sig med ämnet som sådant. Det "vägledande" svaret lød: "Hur ska jag som pedagog kunna ge svar på din fråga. Frågar du mig får du ett svar, frågar du någon annan vid pedagogikinstitutionen får du ett annat svar, frågar du någon vid Frescati kanske du inte får något svar alls. Det är inte jag som ska svara på vad pedagogik är, det är du och gruppen som ska ta reda på det".

En viss förvirring spred sig i gruppen, men djärvheten var inte helt knäckt. Ytterligare någon dristade sig att fråga om litteraturlista för att veta var man skulle börja att söka svaren på den tydligen olösta frågan.

Svaret blev även denna gång mycket rakt:

”Det är inte jag som lärare som ska ge anvisningar på litteratur. Ge dig ut och leta efter böcker och kom hit med förslag så får gruppen komma överens om vad ni ska välja”.

Det tog en tid innan jag fattade, eller kanske jag vägrade att acceptera, att det var så arbetet, undervisningen skulle gå till. Vi insåg efter mycken möda och många besvikelser, att gruppen kunde inte enas. Det fanns för många viljor, för mycket av skiftande bakgrunder, för mycket av ensidigt politiskt patos för att vi inom överskådlig tid skulle komma fram till vad som skulle kunna bli en kurslitteratur. I vår barnsliga enfald hade några av oss trott, att barnets, elevens olika åldrar, utvecklingspsykologi skulle vara något väsentligt i utbildningen för yrket. Men långt därifrån... De pedagogiktimmar, som inte användes till att lära känna oss själva och att söka konflikter inom oss själva och i relationen till varandra, ägnade stor uppmärksamhet åt artiklar i tidskriften *Krut*, pockettidningen *R* och litteratur av typen *Fromm: Flykten från friheten*, *Kullberg: Kris och utveckling*, *Börjeson: Samtal med K. SOL-projektet (socialistiska lärare)* var också ett inslag.

Vinklad samhällsdebatt

En aktuell samhällsdebatt är givetvis något vi alla bör gå in i. Men hur vinklad får den vara? Får det stå och falla med den lärare eller de lärare man samarbetar med under utbildningen? Givetvis inte, säger varje rätt tänkande människa. Men ändå blev det så här och man står inför sin arbetsuppgift och känner sig i detta avseende dåligt rustad. Kvar står ännu så länge ett minne av diskussioner i all oändlighet

för diskussionens egen skull, konflikter i gruppen som hade bort kunna lösas, konflikter som aldrig hade behövt uppstå. Det fanns ju till och med några av oss, som var reaktionära nog att tycka att vi trivdes med tillvaron, hade funnit en egen identitet och kände så pass mycket av trygghet inom oss själva att vi förväntade oss en utbildning, som i hög grad skulle vara yrkesinriktad.

Dessvärre var detta inte något specifikt för vår grupp. Går man ut och frågar kolleger av samma eller näraliggande årgångar i utbildningen redovisar de likartade erfarenheter. Söker man litteraturlistor i pedagogik i dagens utbildning är de svåra att komma åt. Antingen ska de växa fram under arbetets gång eller är de integrerade i annat. Vi som trodde, vi som hade hoppats mycket av ämnet pedagogik i en elevinriktad lärarutbildning, vi blev ytterst besvikna. Men det finns många, alltför många menar vi, som inte delar den starkt vänsterstyrande riktningen, som ställer upp på de villkor, som i många fall råder. Ett och annat undantag bland pedagogiklärare finns också som sällsynta inslag.

Ett citat ur kårbladet *Informatorn* vid Högskolan för lärarutbildning i Stockholm kan vara ägnat att väcka funderingar. Citatet är hämtat ur en artikel ”Om det svåraste av yrken.” – ”Skolarbetarens (är du så fritidspedagog, klasslärare eller ämneslärare) yrke; det nödvändiga och samtidigt motstridiga. Och situationen det ska utövas i: ett klassamhälle. Hur tar vi oss ur det här? Hur löser vi detta? – Kadaverdisciplinen i den gamla pluggskolan visade sig snabbt oduglig då alla i samhället behövde utbildas (investering i utbildning är en lyckad affär). Då förut några få piskades till

kunskap och befattning och gott liv kunde man ju säga att dessa hundår visserligen var för djävliga men behövlige då de dock ledde till gott resultat. Nu, när många ska piskas fram, av vilka alljämt några få ska vaskas ut till befattningarna, så att det stora flertalet inte vunnit något alls på kuppen, då håller det inte längre. Då krävs nya metoder.

Men disciplin behövs. Det måste sägas — trots att det låter som Britt Mogård. Arbetarklassen behöver disciplin för att kunna ta makten. Arbetsdisciplin. För lika sant som att kunskap är makt är att ingen kunskap vinnes utan arbete. — Skolan är ingen förvaringsanstalt — enbart. Den har den sidan också. Men samtidigt som det sig förändrande och alltmer utvecklade (invecklade?) samhället kräver arbetsfolk (arbetare och tjänstemän) med alltmer kunskap, så ger kunskap makt. Detta är för den härskande klassen en olöslig och förödande motsättning. Det går inte att med hjälp av kunskap hålla folket förtryckt. Därtill krävs falska kunskaper och falsk demokrati. När vi slåss för kunskap slåss vi alltså för makt, folk-makt. Eller demokrati — i dess verkliga mening”.

Artikeln är skriven av en mellanstadielärare-kandidat sista terminen av utbildningen.

Demokrati?

Ett annat nummer av tidskriften fastlår under rubriken ”Demokrati.” Utbildningen på lärarhögskolan är dålig eller mycket dålig!

Detta påstående kommer kanske inte som någon större nyhet för dig. Men däremot har du kanske trott att detta är något som bara du själv eller några urbota pessimister tycker. San-

ningen är den, att denna uppfattning delas av majoriteten studerande. Och eftersom vi har en demokratisk skola så är den åsikten sann, eller hur?”

Vad kan man då göra åt detta och vad görs idag? är en följande frågeställning. Ja, att åtskilligt görs, det vet vi som har kämpat i stark motvind i vänstervindarna. Den nyligen genomförda demonstrationen mot graderade betyg, där bla vissa lärare agerar starkt, är det att se som ett led i en förbättringsåtgärd? Att de som tar avstånd från aktionen i vissa grupper bedöms omogna för diskussioner och sakskaäl, det är yttranden vi vant oss vid. Intressant i anslutning till detta är inslaget i nummer 11 av Lärartidningen i år ”Mogård och facket.”

”Det blir inget försök med betygsfri intagning till gymnasieskolorna i Örebro län, säger Britt Mogård till Svenska Dagbladet (6/3). Lärarfacket ställer inte upp. ”Vi har hitills aldrig genomfört något som facket är emot.”

Såväl Sveriges lärarförbund som Svenska facklärarförbundet har som bekant tillstyrkt Örebroprojektet. Endast Lärarnas Riksförbund har satt sig på tvären. Men ’facket’ — det är för Britt Mogård tydligen detsamma som LR. Det var bra att vi fick veta det.”

Det blåser vindar i kärpress och fackpress. Ett avslutningscitat ur nyss nämnda nummer av Informatorn kan vara värt att avsluta de här funderingarna ”Utan ideologi är den goda viljan blind, utan utopi är ideologin stum. Är Marx död? Du lever: du är en handelsvara. Makthavarna bevarar samhället: Det är din sak att bevisa demokratin, dagligen, i praktisk handling, på den plats där du befinner dig.”

På vilkas villkor är det demokrati?